

Προς:

1. Υπουργείο Εργασίας, Γενική Γραμματέα Ενίσχυσης της Απασχόλησης, κα. Ελένη Γιώτη Κοραή 4 - 4ος όροφος | gengrammateas@mou.gr
2. Υπουργείο Εργασίας, Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, Τμήμα Πολιτικών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, κα. Ελένη Κοντονάσιου | Σοφοκλέους 4, Αθήνα, 7ος όροφος | ekontonasiou@yeka.gr

Πολιτικές στήριξης του πεδίου της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας

Έχουν περάσει πάνω από δέκα χρόνια από την θεσμική αναγνώριση αρχικά της Κοινωνικής Οικονομίας (ν.4019/2011) και στη συνέχεια της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ν.4430/2016). Σε αυτό το χρονικό διάστημα από πλευράς πολιτικής ηγεσίας και Διεύθυνσης ΚΑΛΟ έχουν πραγματοποιηθεί μελέτες και Εκθέσεις αποτελεσμάτων του πεδίου, Εχρη προώθησης του οικοσυστήματος και ενίσχυσης του διαλόγου, συμμετοχές σε συνέδρια και ολοκλήρωση του προγράμματος για τα Κέντρα Στήριξης Φορέων ΚΑΛΟ.

Πού βρισκόμαστε σήμερα:

Αυτή την περίοδο το Υπουργείο Εργασίας εκπονεί μια μελέτη (την οποία δεν ανέθεσε σε κάποιον φορέα ΚΑΛΟ, πράγμα που μας προβληματίσε) για την “*Επικαιροποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Οικονομία*”, στην οποία όπως πάντα είτε ως φορείς είτε ως ενώσεις, συνδράμουμε καταθέτοντας την εμπειρία μας και τις προτάσεις μας. Θεωρούμε απαραίτητη διαδικασία για την βιωσιμότητα και την ανάπτυξη του πεδίου την κατάθεση προτάσεων από πλευράς μας, γι’ αυτό άλλωστε συμμετέχουμε πάντα και ακούραστα σε οποιοδήποτε τραπέζι διαλόγου με στελέχη της Διεύθυνσης ΚΑΛΟ ή του Υπουργείου Εργασίας.

Οι Ενώσεις Φορέων ΚΑΛΟ συμμετέχουν στις Επιτροπές Παρακολούθησης του ΠΕΠ σε διάφορες Περιφέρειες της χώρας σε μια προσπάθεια να μεταφέρουν την πραγματικότητα και τους πολλαπλούς περιορισμούς που συναντούν οι φορείς στην καθημερινή τους λειτουργία, αλλά και να αναδειχθεί το έργο που παράγεται στο πεδίο της ΚΑΛΟ σε κάθε Περιφέρεια. Η συμμετοχή σε κάθε είδους Επιτροπή δίνει ένα στίγμα, ότι είμαστε εδώ και διεκδικούμε δίκαιη αντιμετώπιση. Ωστόσο, η θεσμική μας παρέμβαση είναι ένα έργο δύσκολο, καθώς η έννοια της ΚΑΛΟ είναι ακόμη νέα και δυστυχώς κάποιες φορές άγνωστη στις υπηρεσίες.

Να υπενθυμίσουμε ότι δεν έχει δημιουργηθεί ακόμα κανένα χρηματοδοτικό εργαλείο που να είναι σοβαρό και λειτουργικό καθώς και δεν έχει δημοσιευθεί καμία πρόσκληση οριζόντιας επιχορήγησης των υφιστάμενων ή υπό σύσταση φορέων ΚΑΛΟ από το Υπουργείο Εργασίας όλα αυτά τα χρόνια, παρότι εξαγγελίες υπήρξαν πολλές. Εξαιρέση αποτελούν οι μεμονωμένες προσκλήσεις που εξέδωσαν στην εκπονή της προγραμματικής περιόδου ορισμένες Περιφέρειες της χώρας, οι οποίες ουκ ολίγα προβλήματα παρουσίασαν βάζοντας τους φορείς σε μία θέση έντονης διαπραγμάτευσης για να τα καταστήσουν υλοποιήσιμα, σε κάποιο έστω βαθμό. Επιπλέον παρατηρούμε πως σε κάποιες από τις Περιφέρειες, τα ποσά που

δεσμεύτηκαν στη νέα προγραμματική περίοδο για την ΚΑΛΟ παρουσιάζουν δραστική μείωση. Χρειάζεται μια συνολική μελέτη των χρηματοδοτικών προσκλήσεων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου για να εντοπιστούν και να αναλυθούν οι λόγοι που “αποκλείονται” από αυτές, ακόμα και φορείς ΚΑΛΟ που έχουν διαχειριστική και οικονομική επάρκεια να συμμετέχουν.

Οι δημόσιες συμβάσεις κοινωνικής αναφοράς του 4412/2016 δεν έχουν ενεργοποιηθεί αρκούντως, η Δημόσια Διοίκηση είτε δεν έχει εμπεδώσει τον 4430/2016 ακόμα είτε τον αγνοεί, καθώς δεν έχει παραλάβει συγκεκριμένες εγκυκλίους έτσι ώστε να μην παράγει τεχνητούς αποκλεισμούς.

Εκ του νόμου, οι φορείς ΚΑΛΟ δεν μπορούν να δεχτούν επενδύσεις από εξωτερικούς χρηματοδότες και εκ φύσεως δεν λειτουργούν αποκλειστικά με χορηγίες και χρηματοδοτούμενα έργα. Δραστηριοποιούνται στην αγορά χωρίς να χάσουν τον κοινωνικό τους χαρακτήρα. Αυτή η διττή φυσιογνωμία τους λοιπόν, για να μπορεί να παράγει απρόσκοπτα καρπούς προς όφελος όλης της κοινωνίας και του περιβάλλοντος οφείλει να στηριχτεί από τον Δημόσιο Τομέα. Έτσι συμβαίνει σε όλες τις χώρες, όπου η ΚΑΛΟ παίζει αξιοσημείωτο ρόλο στην οικονομία ακόμα και στο ΑΕΠ της χώρας. (π.χ. την Ισπανία, την Γαλλία, το Βέλγιο κ.τ.λ.)

Δεν είναι μεμονωμένο περιστατικό στην Ελλάδα, η Δημόσια Διοίκηση να μην αντιμετωπίζει με ενιαίο τρόπο τους φορείς, με αποτέλεσμα να αποκλείονται συνεργατικοί φορείς από την άσκηση της οικονομικής τους δραστηριότητας. Ενδεικτικά, αναφέρουμε περίπτωση ΚΟΙΝΣΕΠ με δραστηριότητα, εγγενώς κοινωφελή που είχε σκοπό την εκπαίδευση (μαθήματα μουσικής και πληροφορικής) η οποία είχε ενταχθεί στο ΠΕΠ με ενίσχυση ύψους 76.954,42€. Το ελληνικό κοινοβούλιο ψήφισε μία τροπολογία στο άρθρο 71 του νόμου 4849/2021 του Υπουργείου Ανάπτυξης, η οποία εξαιρεί τις ΚΟΙΝΣΕΠ ως νομική μορφή από πεδίο της Εκπαίδευσης. Μία τροπολογία που έρχεται αναιτιολόγητα σε αντίθεση με το περιεχόμενο του νόμου 4430/2016 (άρθρο 14 παρ. 2), δηλαδή την παροχή “κοινωνικών υπηρεσιών γενικού ενδιαφέροντος”, οι οποίες (σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 6) περιλαμβάνουν ρητά την εκπαίδευση. Μάλιστα, η σχετική ερώτηση ένωσης προς το Υπουργείο Παιδείας σχετικά με την αιτιολόγηση της τροπολογίας έμεινε επί της ουσίας αναπάντητη. Η τροπολογία αυτή και η απροθυμία της Διοίκησης να δώσει λύση, είναι μεταξύ άλλων οι λόγοι που η συγκεκριμένη ΚΟΙΝΣΕΠ σήμερα έχει παύσει τη λειτουργία της.

Άρθρο 2/8
Πεδίο εφαρμογής

Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος εμπίπτουν τα ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ι.Ε.Κ.), τα Φροντιστήρια, τα Κέντρα Ξένων Γλωσσών και τα Κολλέγια, με κωδικούς NACE 85.41 και 85.59.

Φυσικά ή νομικά πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), μπορούν να ασκούν δραστηριότητα ιδιωτικών Ι.Ι.Ε.Κ., Φροντιστηρίων, Κέντρων Ξένων γλωσσών και Κολλεγίων.

Όχι bold

Εξαιρουμένων των νομικών προσώπων που προβλέπονται από το ν. 4430/2016 (Α'205) (Κοιν.Σ.Ε.Π.)

Μία νομοθετική διάταξη που δεν κατατέθηκε, δεν συζητήθηκε και δεν ψηφίστηκε επισήμως από τη Βουλή.

Με την ίδια μη ενιαία αντιμετώπιση, οι ΚΟΙΝΣΕΠ αποκλείονται από το μητρώο χρηματοδοτούμενων φορέων του Υπουργείου Πολιτισμού γιατί -κατά την γνώμη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, (γνωμοδ. 1/2020) "παρότι ενδεχομένως" κοινωφελείς οι ΚΟΙΝΣΕΠ, είναι κερδοσκοπικές. Με συλλογιστική αφετηρία εντελώς αντίθετη με το πνεύμα της γνωμοδότησης 1/2020 ΝΣΚ, αλλά και των άρθρων 14 & 21 του Ν. 4430/2016, οι ΚΟΙΝΣΕΠ αποκλείονται από την εγγραφή στο Οικονομικό Επιμελητήριο γιατί είναι κοινωφελείς, άρα αυτόματα -κατά την άποψη του Οικονομικού Επιμελητηρίου- δεν είναι "κερδοσκοπικές εμπορικές" επιχειρήσεις(!). Δεν είναι μεμονωμένο φαινόμενο επίσης το ότι κάποιες ΔΟΥ έχουν καταχωρήσει ΚΟΙΝΣΕΠ στο μητρώο της ΑΑΔΕ ως διαφορετική νομική μορφή (Συνεταιρισμό, Σωματείο κτλ). Σε πάρα πολλούς τομείς δεν υπάρχει ενιαία και ισότιμη αντιμετώπιση ούτε και τήρηση του ν. 4430/2016 με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα. Όλα αυτά συμβαίνουν ενώ έχουν ήδη περάσει πάνω από δέκα χρόνια από την εισαγωγή της σχετικής νομοθεσίας στην Ελληνική έννομη τάξη.

13. Ενόψει των ανωτέρω, οι Κοιν.Σ.Επ. λόγω της εμπορικής τους ιδιότητας και της οικονομικής τους δράσης δεν εμπίπτουν στις νομικές μορφές-οντότητες, οι οποίες δύνανται να επιχορηγούνται από τον τακτικό προϋπολογισμό του ΥΠ.ΠΟ.Α., σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 7 παρ. 4 ν. 2557/1997, παρότι ενδέχεται να αναπτύσσουν και πολιτιστικές δράσεις⁴ που αποσκοπούν στην κοινωνική ωφέλεια⁵.

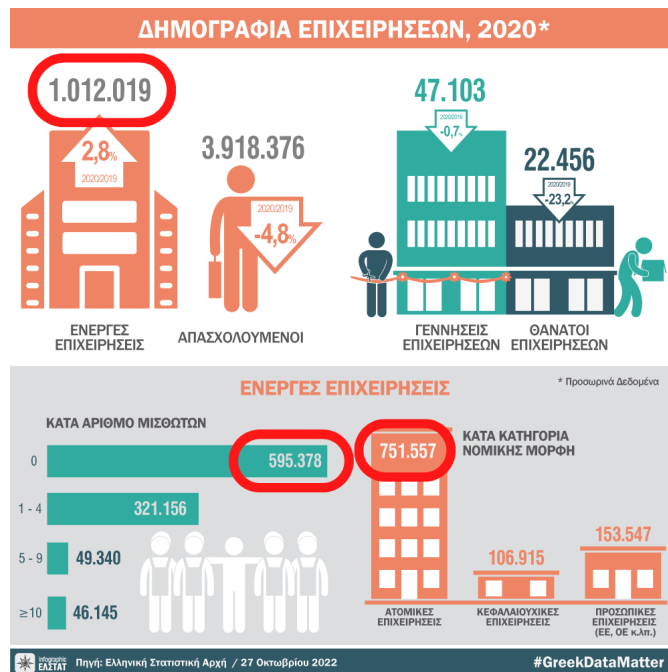
Γνωμοδότηση 1/2020 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους - Υπουργείο Οικονομικών.

Το έργο του λογιστή φοροτεχνικού όπως αυτό περιγράφεται στο άρθρο 2 του π.δ.340/98, όπως ομοίως και η παροχή λογιστικών φοροτεχνικών υπηρεσιών από νομικά πρόσωπα – λογιστικά γραφεία ουδεμία σχέση έχει με την επιδίωξη σκοπών συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας.

2. Περαιτέρω, επισημαίνουμε ότι η Κοιν.Σ.Επ. δεν εξομοιώνεται με κερδοσκοπική εμπορική εταιρεία, από δε τις διατάξεις του ν.4430/2016 και ιδίως από την ειδική αναφορά στην παρ.7 του άρθρου 14 του νόμου αυτού σχετικά με την μη απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας από τα μέλη της

“Γνωμοδότηση” Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, ΝΠΔΔ εποπτευόμενο από το Υπ. Ανάπτυξης.

Οι συνθήκες στις οποίες ωριμάζει το πεδίο της ΚΑΛΟ, περιλαμβάνουν: Μια οικονομία σε κρίση εδώ και πάνω από μια δεκαετία, μια “συμβατική” επιχειρηματικότητα με μικρομεσαίες ατομικές επιχειρήσεις που παραπαίουν και βρίσκονται μακριά από κάθε κοινωνική καινοτομία, μια αγορά μακριά από κάθε κοινωνική και περιβαλλοντική υπευθυνότητα, έναν πληθυσμό χωρίς πρόσβαση σε νέες τεχνολογίες και ένα θεσμικό πλαίσιο που ευνοεί πρακτικές εργοδοτικής αυθαιρεσίας. Παρόλα αυτά, οι “συμβατικές” επιχειρήσεις συνεχίζουν στο σύνολό τους να κρίνονται αρκετά ώριμες και να έχουν απρόσκοπτη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία, χωρίς να αντιμετωπίζουν γραφειοκρατικά εμπόδια.

Η “συμβατική” οικονομία σήμερα, είτε αδυνατεί, είτε αδιαφορεί να δημιουργήσει θέσεις εργασίας

Αξίζει επίσης απλά να σημειωθεί, χωρίς να επεκταθούμε περαιτέρω, ότι δεν υπήρξε κανένα πλάνο για τη στήριξη του πεδίου της ΚΑΛΟ μέσα στην περίοδο της πανδημίας.

Είναι γνωστό ότι στη χώρα μας οι κοινοτικές χρηματοδοτήσεις δίνονται αφειδώς (κατά δεκάδες εκατομμύρια) σε φυσικά και νομικά πρόσωπα που καταθέτουν κυριολεκτικά χείριστες ποιοτικά προτάσεις, δεν δημιουργούν θέσεις εργασίας και διαθέτουν ήδη μεγάλα κεφάλαια τα οποία μοιράζουν σε πολλαπλά νομικά πρόσωπα με σκοπό να παραβιάσουν την ουσία του *de minimis* με τρόπο νόμιμο (ο οποίος τρόπος ωστόσο παρακάμπτει τον έλεγχο, ο οποίος είναι μόνο αντικειμενικός και όχι ουσίας).

Την ίδια στιγμή, το πεδίο της ΚΑΛΟ δεν έχει πρόσβαση σε κανένα χρηματοδοτικό εργαλείο πέρα από την προσωπική εισφορά των μελών των φορέων και παρ’ όλα αυτά καταφέρνει να δημιουργεί αριθμό απασχολούμενων ανά φορέα **διπλάσιο** από τον αριθμό απασχολούμενων στην συμβατική οικονομία¹. Ο σχεδιασμός ωστόσο για χρηματοπιστωτικά εργαλεία σε κεντρικό επίπεδο έχει μείνει στα χαρτιά και τις εξαγγελίες και ο προϋπολογισμός των ΠΕΠ για την ΚΑΛΟ βαίνει συνεχώς μειούμενος.

Τι αιτούμαστε: Αναμένοντας την επικαιροποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική & Αλληλέγγυα Οικονομία, ζητάμε η Γενική Γραμματεία ενίσχυσης της Απασχόλησης και η Διεύθυνση ΚΑΛΟ να μας ενημερώσουν για το ποιες πολιτικές έχουν δρομολογηθεί και με ποιο χρονοδιάγραμμα με βάση την μέχρι σήμερα Εθνική Στρατηγική, ώστε να συμβάλλουν στην οικονομική βιωσιμότητα και περαιτέρω ανάπτυξη του πεδίου της ΚΑΛΟ.

¹ Δουβίτσα Ι. (2023), «Η απασχόληση στον χώρο της κοινωνικής οικονομίας: τάσεις και προοπτικές», Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, σ.98

Ως βήματα προς ενίσχυση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας προτείνουμε:

- Την έκδοση προσκλήσεων για την ενίσχυση υφιστάμενων και νέων θέσεων εργασίας, την αγορά εξοπλισμού, την ανάπτυξη της παραγωγικής δραστηριότητας.
- Την εξασφάλιση μηχανισμού εγγυοδοσίας από κρατικό χρηματοδοτικό φορέα για προγράμματα που αφορούν την ΚΑΛΟ, ώστε να μπορούν οι φορείς να λαμβάνουν προκαταβολές.
- Τα προγράμματα που αφορούν φορείς ΚΑΛΟ και περιλαμβάνουν την επιχορήγηση θέσεων εργασίας να ακολουθούν μεθοδολογία τακτικής εκταμίευσης, διακρίνοντας τις θέσεις εργασίας από το επενδυτικό σκέλος.
- Για όλα τα παραπάνω, απαραίτητη είναι η σύσταση και η λειτουργία ενός φορέα τύπου “ΕΦΕΠΑΕ/ΕΛΑΝΕΤ” αποκλειστικά και μόνο για την ΚΑΛΟ.
- Τη στοχευμένη έκδοση και την αποστολή προς τη Δημόσια Διοίκηση (ΑΑΔΕ, ΟΑΕΔ, ΕΥΔ Περιφερειών κτλ), συγκεκριμένων εγκυκλίων αναφορικά με τον 4430/2016 έτσι ώστε να μην παράγει τεχνητούς αποκλεισμούς.
- Την μόνιμη λειτουργία Κέντρων Στήριξης ΚΑΛΟ σε κάθε Περιφέρεια.
- Να συμπεριληφθεί η στήριξη του πεδίου της ΚΑΛΟ στο Ταμείο Ανάκαμψης, ως παράγοντας κοινωνικής ανθεκτικότητας και συνοχής.
- Να ιδρυθεί εκ νέου η Ειδική Γραμματεία για την ΚΑΛΟ, να καλυφθούν οι κενές οργανικές θέσεις της και να της αποδοθούν σαφείς αρμοδιότητες.

Υπογράφουν οι Ενώσεις φορέων ΚΑΛΟ:

Ένωση Φορέων ΚΑΛΟ Αττικής - Συντονισμός

Ένωση Φορέων ΚΑΛΟ Κεντρικής Μακεδονίας - ΕΝ ΚΑΛΟ ΚΕΜ

Ένωση Φορέων ΚΑΛΟ Νότιου Αιγαίου - Αρχιπέλαγος

Ένωση Φορέων ΚΑΛΟ Βορείου Αιγαίου- Συνέργεια

Ένωση Φορέων ΚΑΛΟ Ηπείρου - Κοινό ΚΑΛΟ